15. god. 4. broj
2013. g.

ZORNICA nova

SVIM NAŠIM DRAGIM ČITATELJIMA
ŽELIMO RADOSTAN I SRETAN BOŽIĆ!

Tri božićne mise

Na blagdan Božića se već od 5. stoljeća slave tri mise: polnoćka, zornica ili pastirska misa te poldanjica tj. velika misa. Kod polnoćke i zornice čita se izvještaj o događaju Božića s njegovim povijesnim određenjem: u one dane izađe naredba cara Augusta da se provede popis svega svijeta. Kod zornice je naglasak na evanđeoskom izvještaju o navještaju pastirima, a kod poldanjice je proglas evanđelja Sv. Ivana: u početku bijaše Riječ, i Riječ bijaše u Boga, i ta Riječ bijaše Bog... I Riječ tijelom postade i nastani se među nama! Oba događaja povezuje osoba Sina Božjega. On, besmrtan, je po Božiću postao smrtnikom da bismo mi, po njemu, postali besmrtnici. On, vječan, postade vremenit, da bismo mi po njemu postali vječni. Nastanio se među nama, prihvatio naš život, postao naš suputnik i supatnik. Ostvario je svoje poslanje i postao naš Spasitelj i Otkupitelj. Biblijski izvještaj Isusovo rođenje tumači kao događaj koji se je zbio na slavu Bogu na visini i za mir ljudima dobre volje. Zapravo Biblija izriče trodjelnu poruku o Božiću: očitovala se slava Bogu na visinama, uspostavlja se na zemlji mir, koji je potvrda Božje naklonosti prema ljudima.

IZ SADRŽAJA:

Pjesma o Božiću

I bio je Čovjek-Bog,
I dobar i drag i blag!
Kud prošla je njegova stopa,
Rastao milinja trag.
I bio je Čovjek-Bog,
I lijep i svet i tih.
I svaka njegova riječ
Bijaše zvonak stih.
On življaše davno,
Al spomen je o njemu živa.
I mnoštvo o njemu zvijezda
Zemlji priču dariva.
O, čuva cijeli svijet
O njemu spomen čist:
Bio je čovjek, Bog i cvijet,
A zvao se Isus Krist.

Jeronim Korner

Stručni savjetnik: vlč. Ladislav Ronta

Uredila: Milica Klaić Tarađija

Omotnica: Sveta obitelj, oko 1537, Pariz, Louvre
Lorenzo Lotto (Treviso, oko 1480. - Loreto, 1556.) bio je sjeverno talijanski slikar, crtač i ilustrator. Pripadao je školi venecijanskog slikarstva. Slikao je uglavnom oltarne slike, portrete i biblijske prizore.
Izvor: Wikipedia

Zadnja stranica: Unutrašnjost katoljske crkve

Grafička priprema: Tomislav Tarađija

Ovaj broj proj i web izdanje potpomogli: Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, Veleposlanstvo Republike Hrvatske u Budimpešti, Samouprava županije Baranje

Fotografije: Akoš Kolar, Janja Horvat, Marija Šeremešić, Tomislav Tarađija

Osnivač i nakladnik: Zaklada Zornica; **Adresa uredništva:** Kökény, Kossuth Lajos 10/b.; Tel-fax: 72-497-332; Mobitel: 30/411-04-61; e-mail: milica40@freemail.hu, zornicanova@gmail.com; HU ISSN 0866-5788
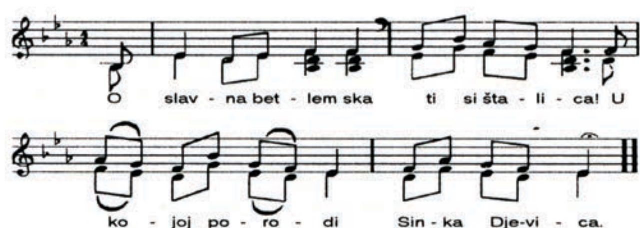
Božićna noć

Svaka noć nosi u sebi neku tajnu, možda se u njoj krije strah ili romantika. Ali ovo je božićna noć, ona je smirena, puna ljubavi, a ljubav daje svima koji to žele. Nema čarobnije noći od ove, božićne, njena čar ne dolazi od zvjezdanog sjaja, niti od povoljnih meteoroloških prilika, nego od božićne poruke.
Prije više od dvije tisuće godina, ove noći rođen je u Betlehemu Spasitelj svijeta, dugo čekani Isus Krist.

Dominika Csöndör 3.r.

Sveta božićna noć tako postaje svetkovina susreta. Susret sa onima koje volimo, s kojima skupa sjednemo za svečani stol, zaželeći jedni drugima sreću - unutarnji mir i harmoniju duše. No susret je moguć sa Božjim Sinom ako smo otvoreni, ako nam je potreban, ako smo ga spremni pustiti u svoj život. Bez Isusa nema Božića, bez njega je sve samo vanjština, samo dekoracija. To je dan kada se ljubav Božja utjelovljuje, postaje opipljiva. Za Božića, dakle, pripadamo jedni drugima, stoga je toliko teško usamljenim osobama slaviti taj dan, stoga se upravo tada događaju tragedije među njima. Bog nam prilazi našim životnim putem, da bi ukazao na cilj i smisao našega života, zašto smo na ovome svijetu i što mu je cilj s nama. Pustimo li ga u svoj život, sve će se izmijeniti u nama i oko nas.
Prvo i prvo, mi sami, naš svijet, kao i naš odnos prema svijetu i ljudima koji nas okružuju.

O slavna betlemska

1. O slavna betlemska ti si štalica u kojoj porodi sinka Djevica.

2. Po tome njegovom svetom porodu, spasenje je došlo svemu narodu.

3. U štali s Jospipom bila Marija, a anđel nad štalom pjeva : glorija!

I tada nama pjevaju anđeli onu poznatu: *Slava bud'Bogu na visini... Mir budi ljud'ma na nizini...* Upravo ono što nam najviše nedostaje u današnjem životu, mir među ljudima i slava Bogu! Božić ima moć da nam promijeni život, a mi bismo trebali živjeti imajući u vidu njegovu poruku.
Sretne i blagoslovljene božićne blagdane!

vlč. Ladislav Ronta

Neka te Gospodin blagoslovi

Neka ti daruje snagu i hrabrost, da ideš svojim vlastitim putem, da tražiš i nađeš put koji je za tebe određen. Neka te čuva i neka te štiti od svih nevolja, da se nikad ne osjećaš sam i napušten i bespomoćan pred protivštinama.

Neka za tebe uvijek nađe jedno dobro srce,
koje će stati uz tebe.
Neka ti sjaji Njegovo Lice:
neka ti bude milostiv,
neka ti obilno udijeli svoje milosrđe.
Neka ti daruje otvorene oči i uši
da u neuglednim stvarima svakidašnjice
uvijek upoznaješ njegova djela i čudesa.
Neka ti udijeli mir i spasenje.
Neka te ne uznemiruju niti zbunjuju
hvala i kuđenje drugih.
Neka ti daruje unutarnju sigurnost i okrilje,
da strah ne bude tvoj stalni pratilac.
Neka ti svaki dan daruje radosno srce,
smiješak na tvojim usnama,
smiješak koji druge smiruje i oslobađa.
I dar da sebe samoga ne uzimaš preozbiljno,
da se možeš i na svoj račun nasmijati.
U tamnim trenucima neka ti pošalje
svoju zvijezdu koja će te pratiti,
u žalosti ljude koji će te tješiti.
Neka ti daruje dovoljno mira i sna.
Neka ti ne nedostaju i izazovi,
velike ideje i radosna iznenađenja.
Neka bude uz tebe uvijek svojim blagoslovom.
Neka te okruži svojom prisutnošću,
u kojoj možeš rasti i dozrijevati...
...i svoj put naći.

Tako neka te sačuva Gospodin, tvoj Bog, koji te je pozvao u život i koji hoće da živiš i budeš sretan!

priredila: s. Marija Emanuela, karmelićanka BSI
www.karmelbsi.hr

Došašće

Veronika Anna Koos 4.r.

Ako roditelji upitaju djecu nakon dolaska iz škole: što je bilo danas u školi - odgovor obično glasi, - ništa naročito. Upitamo li odraslu osobu što je bilo na poslu: odgovor glasi - sve uobičajeno. Poslendani našega života se dakle ovako odvijaju, ne događa se ništa osobito, vrijeme teče u običajenom ritmu.

No, od prve nedjelje došašća u našem se životu ipak događa nešto novo: *iščekivanje Božića*. Hodamo li otvorenih očiju i ušiju, tada će se i u nama dogoditi promjena. Moramo se probuditi iz životnog sna koji je postao *poslendanski, uobičajen, dosadan i monoton*. Ovo će nas vrijeme povesti putem Krista, prema spasenju.

Tema je to koja je današnjih dana i te kako važna: mnogi ljudi ne prepoznaju Krista, njegovo je istinito lice postalo nepoznanica, njemu se pridaje „lice šopinga, lice kupovine, lice biznisa," pravo svjetlo njegova lica gubi se u svjetlu i glasu reklama u čemu se gubi i radosna vijest spasenja.

U mnogim se ljudima izgubila dobra volja, izgubili su im se snovi, ne očekuju ništa od budućnosti, nemaju smjelosti pogledati u nebo i čekati svjetlost nade.

Adventsko je vrijeme pogodno da se povikne, danas se ipak događa nešto, ne bez nas nego s nama i u nama! Iščekivanje Krista mora nas ispuniti nadom, moramo biti svjesni toga da je krenuo prema nama, dolazi da bi donio svoj mir, svoju radost i svoju nadu. Pitanje je sada: važan li je on meni, želim li se s njime sresti, a ovdje je ipak naglasak na mojem stavu prema njemu.

Danas će nas sve dotaći Bog, da nam ulije snagu u srca, da ga čekamo i nakon što odemo doma iz crkve, da ga čekamo svakoga dana, a ova vrsta čekanja mijenjat će naš život i naše dane. Postat će nam dani sadržajem puni. Budite spremni, budite budni - upozorava nas evanđelje, spremnost ojačava čovjeka i u tijelu i u duši, budna čovjeka se teško vara, on je trezven, ne živi u snovima.

Na takav nas život poziva ovogodišnje došašće, budite budni, budite spremni pružiti smještaj, otvoriti vrata Gospodinu Isusu Kristu.

vlč. Ladislav Ronta

Biskup Škvorčević na Danu Hrvata

U južnomadžarskom gradu Baji održan je 16. studenoga Dan Hrvata u Madžarskoj koji je organizirala Hrvatska državna samouprava i Savez Hrvata u Madžarskoj.

Program je započeo svečanom svetom misom na čast prvoga hrvatskog sveca sv. Nikole Tavelića u crkvi sv. Antuna Padovanskog u središtu Baje koju je predvodio požeški biskup Antun Škvorčević a na kojoj je uz brojne hrvatske vjernike iz svih dijelova Madžarske sudjelovao Joso Ostrogonac predsjednik Saveza Hrvata u Madžarskoj iz Baje, domaćin Dana, Mišo Hepp predsjednik Hrvatske državne samouprave u istoj zemlji, veleposlanik Republike Hrvatske u Madžarskoj Gordan Grlić Radman, konzulica u Pečuhu Ljiljana Pancirov, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Daria Krstičević, gradonačelnik Baje i drugi. Biskup je pozdravio sve nazočne te istaknuo kako je velik događaj kad se Hrvati okupe i razgovaraju, otvore jedni drugima svoja srca, posvjedoče toplinu i poštovanje i tako ostvare susret. Dodao je kako je najveći događaj kad se oni zajednički u vjeri otvore Bogu, omoguće da ih on ispuni svojom blizinom, svjetlom i snagom i tako se susretnu s njime te je ustvrdio kako je to glavni izazov Dana Hrvata u Madžarskoj koji im je od srca čestitao.

U homiliji biskup se, govoreći o Danu Hrvata zapitao: Tko su to Hrvati, koji im je identitet. Kazao je da je etnogeneza slojevit i složen proces, ali da je on uvijek najdublje povezan s određenim duhovnim sastavnicama, koje su mu polazište i konstanta. Istaknuo je kako je po dolasku Hrvata na današnje njihove prostore u VII. stoljeću po služenju Katoličke Crkve ugrađivan u hrvatsko biće evanđeoski sustav vrijednosti, da je u njegovo pismo, književnost i kulturu, način razmišljanja i življenja utisnut duh kršćanske antropologije, Isusova humanizma bez kojega nije moguće razumjeti hrvatsku povijest i kulturu. Podsjetio je na činjenicu da trinaest stoljeća na ovim prostorima postoji narod i Crkva koja služi tom njegovu identitetu, da su politički, gospodarski i drugi sustavi dolazili i prolazili a da su ostali narod i Crkva.

Cijeli tekst možete pročitati na portalu Zornice
Dostavio nam je Goran Lukić, tajnik Požeške biskupije

Godina dana Pastoralnog ureda Pečuške biskupije

U siječnju 2013. godine za pastoralnog vikara Pečuške biskupije imenovan je vlč, Franjo Pavleković, župnik pečuške Kertvaroške crkve. Utemeljen je naime, pastoralni ured da bi okupio nešto ranije osnovane referature kao što je povjerenstvo za obitelji, za omladinu, za ministrante.
No nije se stalno na ove tri udarne, nego je otpočela radom referatura za vjeronauk, budući da je od 2013/14 školske godine uveden vjeronauk u mađarskim školama. Pečuška biskupija poznata je po velikom broju pripadnika romske, njemačke i hrvatske narodnosti, tako su tri svećenika, među njima i vlč. Ladislav Ronta (hrvatska narodnost), zadužena za navedene narodnosne skupine. Kultura i javni život je nezaobilazan faktor i u djelatnosti jedne biskupije, stoga će se u buduće više truda i pozornosti posvetiti i tom području. O ciljevima i zadacima ureda mons. Pavleković kaže:
- *Naš se rad dijeli na dva udarna područja, zadatak nam je jačanje djelatnosti postojećih i funkcionirajućih zajednica, tojest nastavak tradicionalnog rada crkve, a drugi dio bio bi intenzivna i pojačana evangelizacija i misionarstvo.*
U nastavku mons. Pavleković ističe da je važno kako za svećenike tako i za vjernike bodriti ih i hrabriti da što više vremena i truda posvete radu s djecom, s omladincima, sa zaručnicima, s bračnim parovima kao i sa starijim osobama.
- *Bilo bi lijepo kada bi se, pored nedjeljne svete mise, tijekom tjedna što više puta sreli dužebrižnik i vjernici izgrađujući tako pravi odnos između laika i čovjeka crkve. Godina koja je iza nas donijela je mnogo lijepih rezultata, pogotovo u radu s obiteljima, samo da spomenem akciju obiteljske referature održanu i Šiklošu, kada se okupilo šezdesetak bračnih parova*, kaže mons. Franjo Pavleković.
Doznajem nadalje kako je neposreno obraćanje prema ljudima dobar put, to donosi plod, dospije li poziv Crkve do što više ljudi, to će doprinjeti novoj evangelizaciji, o kojoj se mnogo govori i od koje se mnogo očekuje u katoličkoj crkvi.
Novu evangelizaciju su poticali Ivan Pavao II. i Benedikt XVI, a ona znači u stvari, prenošenje evanđelja. Riječ *evanđelje* nosi intelektualni sadržaj, ali riječima Pavla apostola: znači snagu Božju za spas svakoga tko ima vjeru (Rim 1:16).
(U svom djelu Vjernici laici i nova evangelizacija, mons. Fernando Ocariz, generalni vikar Opusa Dei, osvrće se na ulogu laika u prenošenju poruke evanđelja, u svjetlu Drugog vatikanskog koncila.)
Misionarstvo ili misijski rad koji spominje mons. Pavleković predstavlja organiziranu aktivnost zajednice u svrhu pridobivanja (preobraćenja) novih članova.
Katolička Crkva od svojih je početaka djelovala misionarski, šireći Isusovo Evanđelje. Kroz povijest mnogi su kršćani naročito svećenici i časne sestre odlazili u zemlje, gdje još Evanđelje nije bilo naviješteno. Osim navještanjem vjere, misionari se bave i humanitarnim i odgojnim radom: podižu škole i bolnice.
Tražit će se dakle, odnosno formirati zajednice koje su voljne na poziv odgovoriti pitanjem: *Braćo, što nam je činiti?*
Ekipe će se tijekom svoga rada služiti raznim pomagalima, dijeliti letke da bi Riječ Božja što prije i što efikasnije stigla do ljudi koji će se po svoj prilici odazvati dobroti, ljepoti, istini, ljubavi.
Potkraj 2013. godine referature Pastoralnog ureda izradile su svoj program za 2014. godinu, dobrih planova ima mnogo, naći će se i sredstava koja će olakšati izvlačenje ljudi iz apatije, nezinteresiranosti, pokazajući im *put, život i istinu.*

Milica Klaić Tarađija

Hodočašće u Ostrogon

Hrvatski vjernici iz Pečuha i okolice koji dolaze na hrvatske svete mise u Kertvarošku crkvu, ove su jeseni hodočastili u Ostrogon/Esztergom.

Tamo ih je primio otac Vjenceslav Toth s kime su slavili svetu misu u franjevačkoj crkvi. Nakon mise posjetili su baziliku, pogledali riznicu i donju crkvu, a neki su se uspeli i u kupolu, odakle puca preskrasan pogled i na Dunav i na susjednu Slovačku.

Nakon što su izmolili križni put na brdu Tamás, krenuli su kući, a usput su se zaustavili u Budimpešti u crkvi Szikla. Hodočašće je novčano potpomogla Pečuška biskupija.

Snimila Zlata Štric Šoltes

Fragmenti iz naše bliske prošlosti

Prisjećanje na početke stvaranja jedne zajednice

U one dane, početkom 1990-tih događanja općeg prevrata u našoj zemlji ali i vremenima osamostaljenja Hrvatske i u hrvatstvu u Mađarskoj pobudila su potrebu da se napokon, okrenemo vlastitim korijenima, onome što je samo naše. Kada su se već nazirale silnice tko kamo smjera, mi Hrvati u Budimpešti više nismo imali alternative: previranja, tko bi s kim ostao, a tko da ide svojim putem, isprva se nisu prikrivala niti u našoj zajednici. Ideja da se u Budimpešti stvari riješe *kako Bog zapovijeda* ponikla je, istina, brzo, ali tko da je i kako ostvari bio je težak i odgovoran zadatak. Odlučnost i želja naposljetku su rezultirali međusobna razmišljanja i dogovore osoba koje su od prije osjećale odgovornost za to. Vremena, naime nije bilo! Ostali smo sami.

Kako organizirati hrvatsku nastavu i školu, vjersku zajednicu i sačuvati bogatu prepoznatljivu hrvatsku kulturu?

Rano proljetno popodne 1992.g. u društvu s još dvoje ljudi, trajalo je prekratko. Dogovoreno je kako je moguće stvar izvesti. No, znalo se je da pomoći treba. Sa svih strana pomoć mora doći... Uračunali smo i trenutak kada se imalo razumijevanja prema onome što se u tek priznatoj Hrvatskoj događalo. Sretan splet okolnosti. Išlo se je redom.

Škola, isprva nesamostalna, pa preseljena u drugu školu, i na kraju useljena u novu, prekrasnu, suvremenu zgradu, predvođena dugogodišnjom ravnateljicom, profesoricom Marijom Polgar Baronfeind bio je prvi ostvareni san (1996.). U isto vrijeme kada se na tome radilo, htjelo se brzo napredovati i sa sljedećim velikim pothvatom: osnivanjem samostalne hrvatske katoličke zajednice, a za koju nismo imali ono temeljno, bez kojega se ne može...svećenika. Tako smo barem mislili! Istina, u vremenima „entuzijazma" svetih misa na hrvatskom bilo je u mnogim našim mjestima zahvaljujući i svećenicima koji su dolazili da bi služili Bogu među svojim vjernicima.

A onda, 1993. godina bila je pravi zaokret i po svemu posebna!

Velečasni Antun Knežević, rodom iz Vinkovaca, prognanik i župnik iz Batine, koji je radi svojih župljana Mađara naučio i mađarski, jedno vrijeme već se nalazio i nastavljao svećeničku službu u Baji. Saznavši mi za njega, prihvaćenog u domu pok. dr-a Ivana Vacića i njegove žene Marije, a on, za naše potrebe, došao je u Budimpeštu i postao pokretačem, neumornim graditeljem nečega što je stotinjak godina ranije ugašeno nestankom Hrvata u Budimu. Postao je najzaslužniji za najteže, početno petogodišnje razdoblje u kojemu je sve „proradilo".

Za utemeljenje hrvatske katoličke zajednice u Budimpešti svesrdnu podršku dobili smo u dogovoru mons. Ćirila Kosa, tadašnjeg đakovačko-srijemskog biskupa i kardinala Mađarske katoličke crkve – budimpeštansko-ostrogonskog nadbiskupa Dr-a László Paskaija, dekretom kojim je za voditelja hrvatske katoličke misije imenovan vlč. Antun Knežević. Od ponuđenih nekoliko crkava, naša je zajednica udomljena u crkvi Sv. Mihovila – popularnije u crkvi Engleskih gospođica, smještenoj u najuglednijem dijelu Budimpešte, u Vackoj ulici u kojoj i danas imamo svete mise. I kako se sve od prvoga trenutka „poklapalo", od začetaka pa nadalje Veleposlanstvo RH u Budimpešti, na čelu s prvim veleposlanikom Dr-om Aleksandrom Šolcom i njegovim suradnicima i njihovim obiteljima a kasnije i svim ostalim diplomatima koji su dolazili iza njih, dobivali smo nesebičnu podršku za sve svoje aktivnosti.

Pristupilo se je intenzivnom, dobro organiziranom vjerskom životu. Osnovana su tijela vjerske zajednice, proradio je mješoviti pjevački zbor s redovitim probama u tjednu predvođen ujedno i vrhunskim orguljašem i zborovođom vlč. Kneževićem, osim na svetim misama i molitvenim prigodama naučene svete pjesme pjevali smo na mnogim drugim priredbama i mjestima okupljanja vjernika. Održavane su blag-

danske duhovne vježbe, vjerske tribine s priznatim teolozima, predavačima, profesorima iz Đakovačke bogoslovije ali i iz Vojvodine. Najzapamćenije u nama ostaje svakako hodočašće u Rim 1993. g. gdje nam je

posebno mjesto pripalo tijekom audijencije sv.Ivana Pavla II. Obraćajući se hrvatski našoj skupini hodočasnika uputio nam je blagoslov, zbog kojega smo se i zaputili u Vječni Grad! Taj blagoslov nam je bio i ostao potreban za sve što činimo, što smo postigli i što nas drži u zajedništvu.

Redovito smo odlazili na tradicionalna prošteništa i hodočasna i druga mjesta Hrvata u zemlji, od bajskih i santovačkih vodica, Pečuha, Đuda, Mohača pa sve do onih u Pilišu koje smo pohodili družeći se s našim prijateljima katolicima Nijemcima i Slovacima...

Rijetko kada se u našoj crkvi nisu održavali koncerti duhovne, sakralne glazbe. Vrhunskih izvođača iz Hrvatske, Vojvodine i Mađarske bilo je nebrojeno puta na orguljaškim, solističkim i zborskim koncertima u crkvi, a toga ima i danas. Prvi Susret crkvenih pjevačkih zborova u Mađarskoj uz nastup možda do danas najvećeg broja sudjelujućih zborova, kao i odlasci našega zbora na slične priredbe siguran su znak da je sa stvaranjem zajednice osmišljen i širi koncept jačanja međuodnosa ljudi a što – na žalost – postaje sve veći deficit u svijetu zatvaranja ljubavi prema bližnjemu među vlastite zidove. Kako bi se ostvario izvorni koncept o povezivanju i objedinjavanju bitnih komponenata hrvatskog opstanka u nas, škole, vjere, jezika i kulture, u crkvi je uveden vjeronauk za prvopričesnike, a danas se to uspješno odvija u hrvatskoj školi. Krštenja, prvih pričesti a i poneko od vjenčanja održavali su se i održavaju i danas. Jedinstven trenutak možda i u novijoj povijesti Mađarske katoličke crkve jest da je „gost" svećenik Hrvat, utemeljitelj hrvatske katoličke zajednice u Budimpešti, prije njegova povratka u domovinu, unaprijeđen u rektora crkve u kojoj je služio. A to zasigurno nije slučajno! Godinama je osim bavljenja s nama Hrvatima, vlč. Antun Knežević misna slavlja – u strogo tradicionalnom centru Pešte – predvodio ne samo na hrvatskom, nego i na mađarskom jeziku. Osim nas, Hrvata, uživao je u povjerenju svih župljana Peštanske župe BDM kojoj crkva Sv. Mihovila povjesno pripada. Voljeli su ga i cijenili i njegovi kolege župnik pok. Ferenca Bárdos, njegov prethodnik pok. rektor István Kovács i sestre Ilona Legeza i Edita Pálffy. Njegov povratak u domovinu Hrvatsku bio je neminovan. Čekao ga je Grad Otok i tisuće župljana. A mi, nas nekoliko stotina Hrvata u Budimpešti, od toga nekoliko desetaka ljudi što redovito odlazi na dvotjedna misna slavlja, zahvalni smo za sve što nam je za ovih dvadeset minulih godina Bogom darovano. Bilo je, dakako napora da se ne prestane raditi, da ne bude zastoja i prekida. Djelo se nastavilo. Kako se kontinuitet ne bi prekinuo, jedan se mlad i jedan od najuglednijih današnjih teologa, župnik Ádám Füzes odlučio za učenje hrvatskog jezika kako bi mogao održavati svete mise na hrvatskom. Uspio je u tome, na našu veliku radost, sve dok se te plemenite misije uza sve svoje odgovorne svećeničke i redovničke poslove, nisu skupa primili otac isusovac Árpád Horváth iz Budimpešte i fra Vjenceslav Tóth iz Ostrogona.

Privodeći kraju razmišljanje o onome što je bilo i što se je htjelo postići u vjerskom životu Hrvata u Budimpešti u novije vrijeme, mislimo da je postignut jedan jako skroman doprinos. Učeni Hrvati redovnici, svećenici, pisci tzv. *budimskog kulturnog kruga* uklesali su svoja imena u povijest franjevačke provincije svetog Ivana Kapistrana u Budimu. Mi smo se samo potrudili bar nekima od njih, Matiji Petru Katančiću i Emeriku Paviću, Grguru Čevapoviću, Lovri Bračuljeviću, Stjepanu Vilovu i drugima posvetiti pozornost organiziranjem znanstvenih simpozija, skromnim izdanjima, polažući vjenčiće cvijeća na njihova počivališta. Umjesto zajključaka, koji me ionako ne bi mogli opravdati za sve, što je iz ovog kratkog osvrta izostalo jako-jako mnogo imena zaslužnih ljudi i vjernika, bez kojih budimpeštanska hrvatska katolička zajednica ne bi bila osnovana a niti bi opstala dva desetljeća, stoga neka to budu riječi hvale svima za sve!

Za sretne blagdane Božića, želim svim Čitateljima Zornice onoliko mira, topline i radosti u duši i biću, koliko smo ih svi mi dobivali i dobivamo i danas, kroz milost i ljubav Božju u međusobnom poštivanju i razumijevanju u Hrvatskoj katoličkoj zajednici u Budimpešti!

1) Skupno misno slavlje sa njemačkim i slovačkim vernicima pred oltarom ostataka pavlinske crkve (Svetoga Križa) i samostana u Pilisszentléleku.
2) Budimpeštanski hodočasnici u Rimu. 1993. g. primljen blagoslov Svetog Oca Ivana Pavla II.
3) Članovi pjevačkog zbora pred jednim od nastupa

Tekst i slike: Janja Horvath

MOLVE

U Molvama sve više značajnih duhovno-religijskih programa, kao što je Salon vjerske fotografije

Prvi put se mjesto Molve spominju 1. ožujka 1273. godine u pisanom dokumentu čazmanskog Kaptola kao posjed *Mikulove Molve*, a vlasnik posjeda je bio komarnički župan *comitis Miculae Komarcensium*. Godine 1334. zagrebački kanonik i arhiđakon gorički Ivan, u prvom popisu župa zagrebačke biskupije spominje župnu crkvu *Beatae Mariae in Molina*, a 1439. godine spominje se mjesto *Molna* u popisu đurđevačkog vlastelinstva. U srednjevjekovnom periodu spominju se kao *Moline* (od mlinova na rijeci Dravi). U prvoj polovici 16. stoljeća u ovaj dio Hrvatske počinju nadirati Turci, a do 1552. godine osvojili su sve prostore istočnije od Molvi i Đurđevca. Taj period vremena obilježen je čestim upadima turske vojske koja je pljačkala, ubijala, i palila sve pred sobom, a također odvodila ljude u roblje. Stanovništvo se raselilo u sigurnije krajeve, a dijelom je preživljavalo u zamočvarenim šumskim područjima uz rijeku Dravu. Krajem 17. stoljeća turska moć slabi, a Molve se počinju obnavljati. Obnovljena je župna crkva (prijašnja kapela), a prva škola spominje se već 1674. godine. Reorganizacijom Vojne krajine, sredinom 18. stoljeća, selo Molve pripalo je u sastav novoformirane kapetanije sa sjedištem u Virju. Novu crkvu Molvarci su započeli graditi 1853. godine za vrijeme župnika Josipa Gjikete. Crkva je građena deset godina, sagrađena je na pješčanom brežuljku zvanom Krbuljin i slovi kao jedna od najljepših sakralnih građevina u ovom dijelu zemlje.

Stara razglednica Molva iz 1914.godine (zbirka razglednica Z. Ištvana)

Mjesto Molve su sjedište istoimene Općine koja zauzima sjeveroistočni dio Koprivničko-križevačke županije površine oko 45 km^2 s oko 2500 stanovnika. Najveće naselje općine su Molve koje su se razvile na njenom jugozapadnom dijelu. Prema sjeveru, smjestilo se je naselje Gornja Šuma i vikend naselje Čingi - Lingi. Istočno od Molvi nalazi se naselje Molve Grede, a na lijevoj obali Drave uz poznate repaške šume smješteno je naselje Repaš.

Rijeka Drava i dravski vrbaci, foto Z.Ištvan, 2013. Molve su svakako najpoznatije po najvećem nalazištu zemnog plina u ovom dijelu Europe, a istraživanja i eksploatacija vrše se još od osamdesetih godina prošlog stoljeća.

Stanovništvo općine Molve se bavi većim dijelom poljoprivredom, dok vrlo mali dio radi u poduzećima u mjestu ili izvan mjesta (Podravka, INA, Hrvatske šume …). Ljudi su ovdje marni i šparni. Osobitu pažnju posvećuju izgledu samog mjesta, ali ponajviše svojih okućnica. Da je tome tako svjedoće i prestižne nagrade koje su mjesto Molve dobile zadnjih godina. Tako su još 2002. godine u akciji Turističke zajednice RH osvojile prvu nagradu za uređenost. Već za dvije godine su osvojile drugu nagradu, a 2005. godine osvojile su *Zeleni cvijet* sa zlatnim znakom kao najljepše mjesto kontinentalne Hrvatske. Kruna nastojanja mještana da imaju najuređenije mjesto u Hrvatskoj pa i u Europi došla je 2009. godine kada je *Međunarodni žiri za Zlatni cvijet Europe* (Entente Florale Europe) Molvama dodijelio nagradu *Srebrni cvijet Europe 2009*.

Molvarci su i nadaleko poznati i priznati kulturnjaci. U kulturno umjetničkom društvu Molve njeguju se izvorne pjesme i plesovi ovog kraja koje je istražio i zapisao najpoznatiji hrvatski etnolog, koreograf i koreolog dr. Ivan Ivančan. Molve su uz Hlebine i Golu poznate po naivnom slikarstvu. Udruga slikara *Molvarski likovni krug* okuplja dvadesetak slikara koji se bave slikanjem uljanim bojama na staklu. Najznačajniji i najpoznatiji slikar je gospodin Mijo Kovačić iz Gornje Šume, doajen hrvatskog naivnog slikarstva čije se slike nalaze u svim svjetski poznatim galerijama.

Pogled na crkvu iz Virovske ulice, foto Z.Ištvan, 2013.

Vjerski život na području Molva ima dugu tradiciju. Već nakon povlačenja Osmanlija narod se je počeo vraćati na svoja ognjišta, a pronalaskom Čudotvornog kipa Majke Božje u 17. stoljeću narod je u velikom broju počeo hodočastiti svetištu i Kipu u Molvama. Molve se tako postepeno pretvaraju u poznato Marijansko svetište gdje se već 113 godina zavjetni Kip prenosi iz kapelice u crkvu na dan Velike Gospe, 15. kolovoza. U toj dubokoj vjeri Molve su dale veliki broj duhovnih zvanja, čak 14 časnih sestara i 18 svećenika. Najistaknutiji su svakako mons. dr. Juraj Magjerec i mons. dr. Đuro Kokša. Magjerec je bio rektor Papinskog hrvatskog zavoda sv. Jeronima u Rimu (1928.-1957.) i autor prvog cjelovito pisanog spomena mjesta Molve, knjige *Majka Božja Molvarska* iz 1957. godine. Kokša je bio također rektor već spomenutog zavoda od 1959.-1980. godine te pomoćni biskup zagrebačkom nadbiskupu Franji Kuhariću.

Detalj s otvorenja 3. Salona vjerske fotografije, foto Ž. Car, 2013.

Zadnjih desetak godina Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije zauzima sam vrh duhovno-religijske aktivnosti u ovom dijelu Hrvatske. Ove godine je održan 11. Marija Fest (festival duhovne glazbe), izgrađene su najveće podravske jaslice, održan 3. Salon vjerske fotografije i mnogi drugi događaji. Daleko najposjećenije vjersko događanje je blagdan *Velike Gospe* (*Velike Meše*) kada mjesto Molve posjeti i preko deset tisuća vjernika. Kao prilog afirmaciji vjerskog turizma ovog Marijanskog svetišta, *Molvarski likovni krug* i Župa Uznesenja Blažene Djevice Marije iz Molva, 2011. godine su pokrenuli *Salon vjerske fotografije*. Jedinstveni je ovo salon fotografije na ovim prostorima, a da je ideja bila dobra govori podatak da je svake godine prisutno sve više autora, a fotografije su sve kvalitetnije. Više o Vjerskom salonu fotografije u Molvama u slijedećem broju Zornice nove.

3. SALON VJERSKE FOTOGRAFIJE

Žena, majka i vjera.

Čast nam je i zadovljstvo pozvati vas na otvorenje

3. Salona vjerske fotografije – Molve 2013.

Galerija „MOLVARSKOG LIKOVNOG KRUGA" Molve

11. listopada 2013. godine u 19,00 sati

U glazbenom dijelu nastupa Zbor mladih „Adveniat" iz Molva

Zvonimir Ištvan, Molve

Doček Nove godine u Međugorju

Isus kaže: „Pođi za mnom!"
Jeste li spremni?
Dođite i uđite u Novu godinu s molitvom, s Isusom i Marijom !

U Novogodišnjoj noći međugorska župna crkva već je odavno stjecište mladih iz cijelog svijeta. I ove godine bit će postavljen veliki ekran u Novoj Dvorani, kao i šator za sve one koji neće naći mjesta u crkvi, da svi budu na suhom i toplom. Na Silvestrovo s početkom u 17.00 sati molit će se Krunica, sat kasnije slavit će se sveta misa, a odmah iza nje izvode se žive jaslice ispred crkve. U 22.00 sata počinje Klanjanje, da bi se od 23.30, do pola dva iza ponoći također slavila sveta misa. Radio „Mir" Međugorje emitirat će program uživo, a žive jaslice od prošle godine možete pogledati na internetu nakon što ste upisali „živjejaslice".

MKT

Štovanje Majke Božje Lurdske među vjernicima u županiji Baranji

Devet dana prije spomendana Lurdske Gospe, okupe se članice vjerske zajednice u Kukinju da bi za to vrijeme uzastopce slavile i častile Lurdsku Gospu. Praksa je to postala u poslijednjih dvadesetak godina, naime mjesna je crkva, više kapelica, posvećena 1989. godine za seoski bučur (proštenje), Svetu Anu. O devetnici, kao i o nekim drugim pobožnostima, nadalje hodočašćima, je u to vrijeme brinuo vlč. Sándor Lőrinc, koga je 2013. Stvoritelj pozvao k sebi, no ono što je pokrenuo, čuva se i nosi dalje u toj maloj, ali snažnoj molitvenoj zajednici. Obično se izmoli radosna krunica, pa se u starim molitvenicima potraži prigodan tekst, za svaki dan drugi, to obično čita Anica Štandovar iz molitvene knjige svoje bake. No naravno ne izostanu ni pjesme, Marica Mali je počimalja, ostale se priključuju pjesmi. Lurdsku devetnicu mole starije žene, bolje rečeno umirovljenice, jer je termin pobožnosti obično u ranopopodnevnim satima, dok se još radi, no jedan vikend ipak stoji na raspolaganju i „mlađim" kruničarkama. U stvari one će nositi tradiciju, pa je dobro da nauče redoslijed molitava i pjesama, pored toga što se skrušeno mole i zazivaju Gospinu pomoć. Bilo je prilika kada je prigodom završnice održana i sveta misa, tada se uistinu na pravi način okončala devetnica.

Devetnica u čast Majke Božje Lurdske moli se naravno i u nekim drugim molitvenim zajednicama. Evo kako se prisjeća vlč. Ladislav Bačmai, sada svećenik u Szekszardu, prije dugogodišnji svećenik u Podravini, sa župom u Martincima.

- *U Martincima smo svake godine održali devetnicu, nakon svete ispovijedi otpočeli smo na Svijećnicu, 2-og veljače, da bismo svakog dana nakon večernje svete mise održali mali obred. Na početku otpjevali bismo nekoliko marijanskih pjesama, pročitali razmišljanje određeno za prvi, drugi,..deveti dan, govorili o ukazanjima i na kraju skupa s ministrantima otišli do špilje i tamo otpjevali onu našu, lijepu:* ***O čudna Djevica poslušaj naš glas, tebe žele djeca poštovat danas! Zdravo, zdravo, zdravo Marijo!***
Pored određenog teksta devetnice molili smo i za papu, a na kraju bismo obično na hrvatskom jeziku otpjevali: ***Andjeo Gospodnji nav'jestio Mariji i on začela, po Duhu Svetomu. Zdravo Marijo je anđeoski glas, kad zadnja ura bude, dođi majko po nas…***
Nikad se nije zaboravilo moliti za pokojne i za bolesne, da ojačanom dušom nose svoj križ, odnosno da što prije i tjelesno i duševno ozdrave. 11. veljače nije prošao bez svete mise, bez podjele pomazanja bolesnicima, budući da je ovaj dan i svjetski dan bolesnika. Naši su vjernici tada autima dovezli u crkvu bolesne osobe svoje obitelji, bolesničko pomazanje održano je svake godine, tako je većina vjernika preminula primajući taj sakrament.
Vjernici u Podravini veliki su Gospini štovatelji - završava svoje sjećanje vlč. Bačmai, *smatram da je pobožnost lurdske devetnice nekoć bila očitovanje te velike ljubavi u Martincima*.

MKT

Devetnica Gospi Lurdskoj

1. Bez grijeha začeta Majko Božja, koja si se udostojala ukazati siromašnoj djevojčici iz Lurda, potakni u mom srcu žarku želju za poniznošću da postignem milost pred Tvojim Božanskim Sinom Isusom Kristom.
Zdravo Marijo...

2. Prečista Djevice Marijo, koja si čistoćom i svjetlošću okružena,
daj nam milost da utisnemo tvoju čistoću u naše duše.
Zdravo Marijo...

3. Neokaljana Djevice Marijo, Gospo Lurdska, koja si se pokazala siromašnoj djevojčici imenom „Bezgrešno začeće", isprosi i nama milost pobjede nad grijehom i napastima.
Pomozi nam učvrstiti vjeru, razvijati kršćanske kreposti i pobijediti zavodljivosti grijeha.
Zdravo Marijo...

4. Gospo Lurdska, utočište grešnika, molimo te za pomoć u nadvladavanju svojih grijeha.
Primi nas, svoju djecu, u svoj majčinski zagrljaj.
Moli za nas svoga Sina Isusa,
komu se klanjamo, da nam bude milostiv za ljudske slabosti, a mi obećavamo da ćemo se nastaviti zalagati u borbi protiv grijeha.
Zdravo Marijo...

5. Gospo Lurdska, koja nas neprestance pozivlješ na pokoru, učini da prihvatimo pokoru kao svoj doprinos vlastitom spasenju. Zagovaraj naše molitve kod svog Sina Isusa Krista.
Zdravo Marijo...

6. Gospo Lurdska, tješiteljice žalosnih, ti si se pokazala siromašnoj djevojčici s krunicom u ruci. Time si pokazala da je pobjeda nad zlim manama u molitvi krunice. Potakni u nama duh molitve za vlastito spasenje i spasenje cijeloga svijeta.
Zdravo Marijo...

7. Naša Majko, ti si utjeha u svim trenucima života. Prikazujemo ti svoje molitve, a ti ih prikaži svome Sinu Isusu Kristu.
Neka našu molitvu prati tvoj moćni zagovor.
Zdravo Marijo...

8. Gospo Lurdska, naš je život svakim danom sve bliže kraju. Molimo te da sačuvamo duše čistima i Bogu ugodnim mirisima.
Uzdamo se u tvoj moćni zagovor i zaštitu.
Zdravo Marijo...

9. Gospo Lurdska, koja si posebno čašćena od vidljivoga vodstva svete Crkve, primi molitve crkve na čelu sa našim papom, biskupima, svećenicima i cijelim pukom diljem svijeta. Isprosi kod svoga Sina milosti i blagoslove svim vjernicima. A onima koji ne vjeruju, pokaži milost da se odvrate od nevjerničkog puta i da povjeruju riječima tvoga Sina Isusa Krista.
Zdravo Marijo...

POMOLIMO SE:
Bože, koji si po prečistom srcu Blažene Djevice Marije Gospe Lurdske, dao dostojno prebivalište svome Sinu, molimo te da i mi otvorimo svoje srce. Neka naše srce bude otvoreno Isusu Kristu. Nadamo se doći k Tebi po zagovoru nebeske Majke Blažene Djevice Marije Gospe Lurdske. Usliši, svemogući Bože naše molitve koje ti upućujemo po Gospodinu našem Isusu Kristu.
Amen

Na vaš blagdanski stol

Purica s mlincima

Sastojci:

purica najmanja 1 kom
ulje 1,5 dl
začinsko povrće 150 g
sol, papar i juhe od kostiju po potrebi
Mlinci:
brašno 1 kg
jaja 1 kom
mast 5 g
mlake vode i soli po potrebi

Način pripreme:
Purica se mora dobro očistiti od perja i žila, oprati, obrisati, može se nabosti i slaninom, posoliti i neko vrijeme ostaviti da navlači sol, a zatim se veže špagom. Ovako pripremljenu puricu naglo porumeniti na plitkoj ugrijanoj masnoći. Dodati začinsko povrće u unutrašnjost purice, podliti vodom i peći u pećnici na 220˚C dok meso ne omekša. Za vrijeme pečenja često podlijevati vlastitim sokom. Pečenu puricu izvaditi, sok podliti, dobro prokuhati, procijediti i čuvati do upotrebe.

Miješanje mlinaca:
Od brašna, jaja, mlake vode i soli zamijesiti polučvrsto tijesto. Tijesto podijeliti u više loptica težine 5 dkg. Svaku lopticu razvaljati na srednje ugrijanoj ploči i rumeno osušiti. Ovako osušene, tj. ispečene, mlince izdrobiti u komadiće veličine 4x5 cm, staviti ih u posudu, zaliti kipućom slanom vodom, pokriti poklopcem i pustiti oko 30 minuta da se moče. Namočene mlince ocijediti i još vruće zamastiti masnoćom soka od pečenja. Mlince postaviti na pliticu zajedno s lijepo, tanko i jednako izrezanom puricom. Ispod mesa dodati sok od pečenja i vruće poslužiti kao glavno jelo.

U slast!

Mladoga kralja mi molimo

Decembar, prosinac. Kraj godine. Najvedriji i najčekaniji mjesec mog djetinstva. A sad, u zrelijim godinama, malo se plašim od njega. Dolazi zima, snijeg, poledica. Ponekad ne mogu sjesti u auto, bez kojeg je nezamisliva bit čovjeka današnjice. Ali možda je sadržajniji bio život bez ta četiri kotača i druge potrepštine koje nam udobnost čine.

Tek što sam navršio svoju sedmu godinu. Svinjokolje doma. Zista zanačajan događaj. Vrijedan za pamćenje pa ga čak i fotograf – amater zabilježi, koji slika samo tada kada se nešto uistinu važno zbiva. Susjed, striko Blaž, po profesionalnom zanimanju užar, nas snima kako smo se poredali uz svinju, koja visi na drvenim stupovima, na besagama, kako bismo mi na kajkavskome rekli.

Zanimljiva fotografija. Prošla su desetljeća ipak nije požutjela. Snimati onodob nije bilo tako lako kao danas, digitalnim aparatom zabilježavamo navratnanos, za tren oka, svašta, pa čak i sporadične događaje. Onodob je sve je to mnogo kompliciranije bilo. A imati mašinu Rolleiflex sa velikim filmom, prava je bila imovina. No njome je trabelo znati baratati. Uvlačiti film od 17 dina, zatim namjestiti dužinu vremana (brzinu kretanja) i prije expozicije namjestiti oštrinu u dubini. I na kraju izvaditi film iz aparata, potom razviti negativ u zamračenom kupatilu, gdje je uveličena i papirnata slika.

A što mi je u ruci desetljećima poslije snimanja? Vjeran, pravi sociološki dokument o tome kako smo živjeli stari i mladi „ano". Kako smo se radovali svinjokolji. Čak su i moji ,,pajdaši" tu. Joška Svelec, Laci Trojko – pa i moj bratić, svega od godinu i pol, mali Pištek. Naravno tu su i svi stariji članovi obitelji Slavončanovih. Sva im je sudbina ispisana na licu, na držanju njihovog tijela.

Prosinac. Na dan Svete Lucija u ranu zoru idemo od kuće do kuće, u nadi da nešto dobijemo od gazde ili gazdarice. Rijedak su nam poklon sitni novci, tome se najviše radujemo, jer možemo na komad kupiti onda poznate cigarete Fecske (Lastavica) ili jeftinije Munkás (Radnik). Najčešći poklon nam je nekoliko ,,cerlenih" jabuka ili oraha.

Zornica. Misno slavlje isto u rano jutro. Mama me ne zaboravi probuditi. Uzme me za ruku pa me vodi u crkvu. Tamo još nedostaje centralno grijanje. Kako dišemo, vidi nam se zamagljen dah iz usta. Došašće. Pravi misterij. Vremensko razdoblje sa puno uzbuđenja, čekanja rođenja malog Isusa.

Međuvremeno i betlehemarimo. Navečer kucamo na vratima vikajući: ,,Da li je slobodno prikazati Betlehem?" Nema kuće, gdje nas ne primaju rado. Svugdje odigramo skraćenu priču tri pastira. Imamo malu crkvicu od dasaka i pozdera, a unutra stavljamo male jaslice sa poznatim likovima, Jezuša u štalici.

Sve to činimo do badnje večeri. Tada moj djed slamicu donosi u naš dom. Na njoj klečući molimo. Moj je stari trbuhom za kruhom godinama radio na rodnim njivama u Slavoniji, odande je donio taj običaj i tako im je nadimak „Slavončan". Djed nam je i kasnije donosio snopić slamice, zbog čega ga moja majka kara, jer „smet pravi" u lijepo počišćenoj, za blagdan uljepšanoj sobi. Tako vremenom i taj običaj izumire.

Ali ostaje polnoćka. Prije početka nje svakih pola sata, ukupno tri puta, crkveno zvono zove vjernike. Kod drugog zvona majka me budi. Opet idemo u crkvu. Tamo je već postavljeno božićno drvce, osvjetljeno svijećama. Sve je tako začuđujuće, tajanstveno i opet mistično. Današnje hipermoderne svjetlucave zvijezdice, niska svakojakih sijalica je samo imitacija onog sjaja iz djetinjstva. Svetu misu gospon Veselić vodi. On je gradišćanski Hrvat iz Narde. Na božićnoj prijepodnevnoj glavnoj misi kanonik dr. Antun Mesz-lényi drži propovjed. Vječiti ponos Sumartona. Tu je rođen 1894. godine. Živio je točno 90. godina, više desetljeća služeći u Ostrogonu (Esztergom). Godišnje jedan, dva puta navrati rodnom domu, kod obitelj Beškini. Na njegov imendan, na Jantunovo svakako dođe. I tada sa uzvišenim tonom, zaista stravstveno, sa punim srcem i dušom propovijeda, ganući čovječju dušu.

Ponoćka je i dan danas nezaobilazna. Lagodnije je, jer sjednem u auto i parkiram kod centralne gradske crkve. Unutar puni komfor, sa centralnim grijanjem. Uzvišenost ni doma ne izostaje, mada već davno nema slamice u sobi za dnevni boravak. Ali me sve podsjeća na lijepa stara vremena, na moje pretke. Nije im ravan čitav svijet.

Dolazi i blagdan Tri kralja. Sumartonski svećenik u pratnji ministranata i sa orguljašem (kako mi kažemo: školnikom) koji se zove Banđek, pjevajući obilaze sve domove, posvetivši ih. Ispred naše kuće uvijek se zaori:

,,Na to mlado leto veselimo se,
Mladoga KRALJA mi molimo…"

Gospon školnik pamti da je nadimak mog oca KIRALJI. Naime u njegovoj prostranoj obitelji nalazi se ime Pál Királyi Országh, od pastira je postao parlamentarni zastupnik. Njegovu nevjerovatnu karijeru istražuje naša Ljubica koja vodi osnovnu školu u obližnjem Sepetniku.

Na kraju blagoslova gospon Veselić na podlog ulaznih vrata bijelom kredom nacrta: 19+G+M+B+57. Blagoslov stanova i danas postoji, istina ako to netko posebno želi. Ovdje, u gradu, početkom svakog siječnja župnik Strober nam dolazi. On je rodom iz Ridaca, sasvim blizu našem Sumartonu. Kad se nađemo, puno pričamo o nasem južno-zaladskom zavičaju, o dođagajima davnog i sretnog djetinstva.

Josip Mihović

Hajdte braćo, da idemo...

„Hajde braćo, da idemo, da darove ponesemo malenomu kraljiću, našem dragom Božiću"- čuje se pjesma pastira za vrijeme Božića. U starim hrvatskim bošnjačkim i šokačkim selima u južnoj Mađarskoj na dan uoči Božića pastiri su obilazili kuće i čestitali Božić. Pastiri su živjeli i radili na kraju sela, a kad su se navečer u kućama pojavila prva svjetla, oni su pjevajući pjesme i svirajući gajde krenuli u selo da od kuće do kuće čestitaju obiteljima Isusovo rođenje. Kad su stigli do jedne kuće prvo su zatražili dopuštenje za ulazak, zatim su pozdravili domaćine govoreći: *Faljen Isus! Čestit Vam bio Badnjak, Adam i Eva! Još mlogo godina* živili *u zdravlju i miru i u dušnom spasenju. Malo radili, mlogo imali! Ali bolje Boga falili nego dosad. Slanina Vam bila kovrata, kobasica ko greda, divojkine sise ko koršovi, imali pilića, ko mravi. Živili!"* Nakon ove čestitke domaćini su ponudili pastire vinom i pogačom ili su ih pak darivali. Gajdaš je zasvirao, a pastiri su zajedno sa članovima obitelji zapjevali božićne pjesme. Zatim su krenuli dalje do druge kuće, do druge obitelji. Ovom običaju je prethodila priča o stanovnicima Sigeta kod Mohača koji zbog velikog snijega na Badnjak nisu mogli preploviti Dunav, zato nisu mogli otići na ponoćku u crkvu koja je bila na drugoj strani obale Dunava, u Mohaču. Budući da oni nisu imali crkvu, okupili su se u ponoć u jednoj kući i svirajući gajde proslavili Isusovo rođenje. Tako su oni te noći pjevali božićne pjesme, molili se i družili kao jedna velika obitelj. Kasnije su u Mohaču sačuvali taj lijepi običaj. Od tada na Badnjak na misu dolaze gajdaši koji zasviraju gajde i zajedno s vjernicima pjevaju pjesme o Mariji, Isusu i njegovu rođenju. Muški članovi Kulturno umjetničkog društva Tanac i danas čuvaju običaj pastira. Oni od 1995. godine kao betlehemari obilaze hrvatska naselja poput Salante, Olasa, Pogana, Semelja, Udvara, Velikog Kozara, Vršende, među ostalima i naselja u Podravini i u Bačkoj. Nekoliko dana prije Božića muškarci obučeni kao pastiri hodaju od kuće do kuće i nose maketu male crkve u kojoj se nalazi kolijevka s malim Isusom. U svakoj kući se okupe oko te male crkve kako bi ovi pastiri čestitali Božić i lijepim riječima zaželjeli svako dobro za iduću godinu. Dok svijeća gori, betlehemari uz melodije gajdaša pjevaju božićne pjesme o Isusovom rođenju. Zatim se posluže rakijom i kolačima te kreću dalje. Jako je lijepo dočekati božićne dane i Isusovo rođenje u duhu starih lijepih vremena i običaja u kojima prevladavaju iskreni osjećaji iščekivanja, radosti i ljubavi. U okruženju svojih najmilijih, u veselom raspoloženju oko blagdanskog stola je najljepše proslaviti Isusovo rođenje.

Hajdte braćo, da idemo

Na salašu kod Betlema
Tamo dosta paše ima
Tamo ovce tirajmo
I u frulu svirajmo.

Mate uzmi tamburice
I pripravi nove žice
Da ne budu trgati
Kad počnemo igrati.

A ti Andro uzmi gajde
Tere s nami žurno hajde
I posviraj veselo
Da nas čuje sve selo.

Hajdte braćo, da idemo
Da darove ponesemo
Malenomu kraljiću
Našem dragom Božiću.

Lilla Trubics

Podravske crkve i svećenici u jednom izdanju

Projekt Zajednice podravskih Hrvata koja obuhvaća naselja pograničnog dijela Baranjske i Šomođske županije rezultirat će monografiju u kojoj će se objaviti fotografije i napisi o crkvenim zdanjima iz desetak naselja, te imena i podaci svećenika koji su u tim naseljima službovali od početka dvadesetog stoljeća pa do danas.

Starin

Inicijator i voditelj toga projekta je predsjednik spomenute udruge, voditelj Ureda Hrvatske državne samouprave, Jozo Solga, rodom iz Martinaca, koji u svom obiteljskom stablu ima pretka, crkvenog dostojanstvenika. No i nije to najvažniji momenat cijele priče, nego upravo činjenica, da je crkva u Šeljinu 2013. godine proslavila svoj 100. rođendan, upravo na blagdan Presvetog Trojstva. Bio je to dan kada se održalo veliko misno slavlje . Nazočili su svećenici podravskog podrijetla, a umirovljeni đakovačko-osječki nadbiskup mons. Marin Srakić je, nakon mise održane u Đudu, gdje je toga dana hodočašće baranjskih Hrvata, svratio u Šeljin i ondje slavio svetu misu kao i stotu obljetnicu.

– Držimo da je šeljinska crkva, naša, hrvatska, u njoj je i moja žena „zagovorena”(zavjetovana) – kaže moj sugovornik Jozo Solga i nastavlja kako je ipak krenulo sve to još 2012. godine kada je martinačka crkva imala 160 godina. Ova, u današnjem obliku, jer na njenom je mjestu i ranije stojao božji hram. Tadašnji župnik, vlč. Augustin Darnai, orijentiran prema prošlosti i povijesti, otpočeo je rad na obnovi zgrade dobivši za to novčanu potporu Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvitka.

– Obratio sam se g. Đuri Frankoviću, poznatom povjesničaru i etnografu da se uključi u rad, a prikupljajući građu naišli samo na zanimljive podatke, skoro sve crkve ovoga kraja istodobno slave svoje rođendane, primjerice crkva u Foku i Starinu 65. u Potonji 75. Ako sve uspije tako kako smo to zamislili, projekt će biti dovršen 2014. godine monografijom u kojoj će svoje mjesto dobiti i svećenici, bez kojih ni crkve ne bi bile podignute.

Neće se pri tom radu zaboraviti ni za Drvljance, pusto selo sa zvonikom oko kojega se tradicionalno okupljaju Podravci svake godine na blagdan Presvetoga Srca Isusova. I još jedna povijesna no svakako tužna obljetnica daje aktualnost ovoj priči, sto je godina od početka prvog svjetskog rata. Svjetski je rat i te kako pogodio hrvatski živalj ne samo u ovome kraju, nego i diljem Mađarske. Brojni hrvatski mladići ginuli su na bojišnicama u stranim zemljama, u spomen rođenima u Podravini je postavljena ploča na zidu tornja u Drvljancima.

Razgovor se nakon prošlosti vraća u današnjicu, jer crkve mogu stojati više stotina godina, no ako one su prazne, neće ispuniti svoj prvenstveni zadatak. Jozo Solga veli, u većini podravskih obitelji se nedjelja još uvijek slavi kao nekada:

Potonja

sveta misa a poslije nje svečani nedjelni ručak. Žao mu je što je župa samo u Martincima i u Šeljinu, ostale su crkve filijale, žao mu je nadalje da se vjeronauk u tim selima drži obično na mađarskom jeziku, a ni „bučure” (proštenja, kermezi) nisu više ono što su bile.

Posla bi bilo napretek, zaključujemo razgovor, nadati se je boljitku, naime postoje, kako vidimo i pojedinci i udruge koji mogu biti uključeni u evangelizaciju, Pečuška biskupija ima sluha za narodnosnu problematiku, a izvrsna suradnja između Pečuha i Đakova – kako na crkvenom tako i na civilnom planu mogla bi uskoro rezultirati plodom.

Tekst: Milica Klaić Tarađija
Slike: Akoš Kolar

Kako doživljavaju Božić djeca koja žive daleko od svojih domova

Radovi učenika Hrvatske nastave u Poljskoj - Varšava

Božić

Ja zato volim Božić jer je svatko veseo i ima snijega, pa se možemo igrati u njemu.
Kad je Božić dobivamo poklone koji su jako lijepi. Kad je Božić ja i moje sestre uvijek idemo na kat u sobu i u uzbuđenju čekamo znak kada možemo silaziti po poklone. Kada ugledamo lijepi bor i poklone ispod njega jako smo sretne. Najviše volim otvarati poklone. Nakon što smo sve poklone otvorili onda idemo večerati finu hranu. Kad pojedemo hranu, idemo se poigrati s našim novim igračkama. Drugi dan uvijek idemo na svetu misu u jednu jako lijepu crkvu u Wilanów. Volim Božić i radosna sam i znam da svi su radosni i upravo zbog toga je Božić jako lijep jer mu se svatko veseli.

Maja Škrlin, 11godina

Zašto volim Božić

Volim Božić zato što dobivam mnogo poklona i budem zajedno sa cijelom obitelji i nekad putujem u Zagreb. Božić je prekrasan zato što se družim s mnogo prijatelja koje dugo nisam vidio i zato što se odmaramo i ne idemo u školu. Volim kad cijela moja obitelj, rođaci i drugi skupimo oko stola i imamo zajednički ručak. Volim Božić zato što često na taj dan bude puno snijega, pa se grudamo, sanjkamo i nekad radimo snjegovića.
Volim se dizati rano na božićni dan da što prije vidim što me čeka ispod božićne jelke. Volim kada idemo na skijanje nakon Božića zato što svaki put idemo na bazen nakon skijanja i obožavam skijati.
Božić je jako lijepi dan i nije da ga volim samo zbog poklona nego i zato što budem zajedno sa svojom obitelji.

Marko Vuina, 12 godina

Božićni blagdani

Ja zato volim Božić jer tada cijela obitelj je na okupu, a kada je cijela obitelj na okupu onda je sve veselo. Volim Božić jer je tada dobra atmosfera. Jako volim ukrašavati božićnu jelku i cijelu kuću. Najviše volim bijeli Božić, pogotovo šetnje po ukrašenom gradu. Jako volim otvarati poklone pod božićnim borom. Volim slušati božićne pjesme, a još više volim peći božićne kolačiće. Volim se još igrati po snijegu s prijateljima. Prije Božića cijela moja škola priređuje božićnu predstavu u jednom pravom kazalištu u centru Varšave. To je jako zanimljivo, prošle godine sreli smo tamo poznate i popularne poljske glumce.
Božić iskazuje ljubav, mir i radost. Svako rođenje nam donosi sreću i radost, a pogotovo rođenje malog Isusa.

Ana Škrlin, 13 godina

Božićni duh

Postoji mnogo razloga zašto volim Božić, ali u svima se pojavljuje jedna stvar, a to je Božićni duh. Svi mi otprilike znamo što je duh Božića, ali malo tko razmišlja i zapravo zna što je to. Ljudi danas smatraju kako je duh Božića ukrasiti kuće, borove i ulični prilaz, te davanje mnogo skupih darova, a usput su zaboravili pravu bit Božića.
Ljudi diljem svijeta danas slave Božić, iako ne znaju niti što Božić zapravo jest i znači, no svejedno su sretni i veseli, baš kao i mi koji slavimo Božić iz religijskih razloga. Božić u različitim domovima svijeta razlikuje u mnogo čemu (poput bogatstva, siromaštva, kulture, religije), ali što je isto u svima njima jest ta sreća i veselje svakog pojedinog člana obitelji. Iako mnogi danas ne razumiju što je božićni duh, on ih i dalje prati i uvlači se u njihove domove.
Božić je jedan od mojih najboljih dana u godini, sigurno!

Dominik Vuina, 15 godina

Obredno pecivo na Božić

Badnjača je u santovačkih Šokaca pozamašniji okrugli kolač, tijestom ukriž podijeljen na četiri strane. Bogato je okićena raznim likovima, napravljenim također od tijesta. Na sredini badnjače je ružica, u prvom dijelu plug i bič, u drugom klas pšenice, u trećem Mjesec i Sunce a u četvrtom dijelu je zvijezda Zorjanka. Na *badnjaču* su neki još običavali staviti i očenaše te je ukrašavati još nekim figurama, kao što su: Adam i Eva, kvočka s pilićima, svinja, kobilica, kravlje vime, ovčica, bure itd.

Domaćin prije večere uzima *badnjaču,* što je ustvari pleteni kolač. Donji dio *badnjače* posječe u obliku križa te ju stavi na zdjelu s juhom. Nakon toga slijedi molitva a poslije amena članovi obitelji se izljube. U Santovu peče se i *božićni kolač* u čiju sredinu *polažaj* sječe križ te u nj nalije vina. Samo se poslije toga jede.

U Mohaču, kao i u šokačkim i bošnjačkim naseljima u Baranji, od bijelog brašna pekao se kolač *badnjača* i *ljetnjača. Ljetnjača* bila je okićena ružama od tijesta. Površina *badnjače* izrađena je od tijesta. U obliku vijenca podijeljena je na četiri strane. Ova četiri dijela kite se raznim figuricama, tako će se naći pastir, ovce, krava, kvočka, pilići, bič, klas, bure, sunce, mjesec, zvijezde, ruža i drugi ukrasi. Za djecu se peče od tijesta ptica, razne životinje i ljudske figure (Adam i Eva). *Badnjača* se sječe na taj način da se prihvati s obrusom. Biva da na odrezane komadiće kruha naliju vina i stave grožđe. Nakon prikazanja nešto se odmoli te se samo tada jede.

U Vršendi na Novu godinu pojede se na Silvestrovo ispečena *litnjača*. Litnjača je obredni kruh, koja se okiti voćem, šarenim lutkama i životinjama od tijesta. Na Novu godinu u podne se reže, ali se prije polije vinom i tako se načme. Mrvice sa stola služe za liječenje. Daju se poput božićnih mrvica kokošima da dobro nesu u godini. I razno sjemenje s božićnog stola daje se stoci.

U Nijemetu bijeli božićni kruh se stavlja na ugao stola. Drugi kruh u sredinu stola. Jedan se jede na Badnje veče, dok drugi na Novu godinu. Na kruh u sredini stola stavi se nekoliko jabuka. Na vanjski se metne svega jedna jabuka. U ovaj se još upeče i kovanica od srebra te se oplete izvana krunicom. Stavi se pored njega i molitvenik.

Šokci u Podravini oči figurica ispekli su od kukuruznog sjemena. Ovakve kolače nazivaju *kruščičima.* U Semartinu od božićnjeg kruha davalo se je i stoci. To je redovan kruh bio, nije se šarao. Pekla se je *badnjača*, kruh i božićni kolači. *Badnjača* se je pekla na ovaj način: krušno tijesto se je stavilo u osminu pa se je umotalo u krpu od lana. U sredinu tijesta načinjena je figura oblikom ruže. Kruh se podijeli na četiri dijelova, u obliku križa, a da pritome ostane cijeli. Ispečeni kruh je omotan u *stolnjak* pripremljen za tu priliku te se je čuvao za večeru. Od tijesta, koje je ostalo prigodom pečenja kruha, pripremljena je *pogača.* Poslužila je djeci za doručak, ali nije pomazana sa svinjskom masti, kao što je to bivalo u drugim prilikama, već se tako pojela. Domaćice su iz tijesta ispekle različite kolače: *bepku* (lutku), *pile*, *zvizdu* (zvijezdu).

U podravskim selima pekli su se *krušćići* za životinje *konjice* s dva ispupčenja, a sa četiri ispupčenja *kravice*. Na Badnjak davalo se je stoci. Pekao se i *golub* koji se poklonio božićnim čestitarima, kao i *krušćić*. U nekim selima takozvane *kravice* stavljene su na badnjedanski ili božićni stol. Drugog jutra spuštale se u bunar: „nek nije voda gladna”. Od *badnjaka, toga kruva malog* u štali dali su stoci. No pekao se i veliki kruh i tri mala krušćića. U nekim selima pod kruh na božićnjem stolu stavljao se novčanik. Kruh je na stolu bio sve do Tri kralja (6. siječnja). Ako se mogao pojesti tada ga je pojela obitelj, ako ne, davali su ga stoci. Božićni kruh se je smatrao svetim kruhom. U nekim je domovima od kruha domaćin narezao šnjite i odnio kravama i konjima pa im je nazdravio Božić.

U gradišćanskoj Undi i Koljnofu peku se razni obredni kolači: *pletenica*, *vertanj* i *klijeka,* odnosno mali *krušnjak*.

Đuro Franković

Božićne tradicije u Poljskoj

Poljaci vjerno njeguju božićne tradicije, večera na Badnjak ne može se zamisliti bez 12 nemrsnih obroka ili međusobnog lomljenja oblatne (opłatek - ukrašena hostija četverokutnog oblika). Pjevaju se božićne pjesme i kolinde. Članovi obitelji čestitaju Božić i govore dobre želje jedni drugima. Običaj je da na svečanom stolu bude jedan pribor za jelo više. U Poljskoj uz Badnji dan i Božić veže se mnogo običaja.

Sreća tijekom cijele godine

U seoskim sredinama posebno je veliki naglasak na očuvanju božićnih vjerovanja jer „kakav je Badnji dan, takva će biti i cijela nova godina”. 24. prosinca ne smije se ništa posuditi jer tada bi pobjegla sreća iz kuće. Ne smije se cijepati drvo da nas ne zaboli glava, niti čavao igdje zabiti jer to izaziva zubobolju. Djeca moraju barem jedan pogled baciti na školske bilježnice i udžbenike za postizanje dobrih rezultata u školi. Tijekom dana ne smije se sušiti odjeća, nije preporučljivo spavanje preko dana da bi se izbjegle bolesti. Treba nadalje čuvati se svađanja i prepirki da u cijeloj idućoj godini ostane mir u obitelji.

Blagdanski stol

Badnji dan prolazi u znaku tišine i iščekivanja kada je obavezan post i molitva. Možda nigdje tako svečano na Badnju večer nije kao u Poljskoj. Središnji obrok naziva se Wigilia, što znači bdijenje.

Na svečani stol ispod stolnjaka stavlja se slama što podsjeća da je Isus rođen u štalici. Stavlja se još i novac da ga uvijek ima u izobilju. Usred trpeze, na najotmjenijem mjestu nalazi se domaći kruh, da im hrane nikada ne pomanjka. Prema vjerovanjima za vrijeme večere ne smije se ustati od stola jer to donosi nesreću. Žlica se ne smije odložiti dok se ne probaju sva jela.

Broj obroka ovisi od običaja raznih regija i financijske situacije obitelji. Obično se nudi 5-13 vrtsa jela, no obavezno mora biti neparni broj. U nekim regijama pripremaju 12 vrsta obroka prisjećajući se tako na 12 apostola. Večera je unatoč velikom broju obroka skromna i uvijek posna, stolom prevladavaju jela pripremljena od ribe i zelja, ali mak isto mora biti sastavni dio barem jednog jela jer on osigura sreću i bogatstvo. Na stolu mora ostati jedan tanjur prazan za Isusa koji je uvijek s nama.

Dijeljenje kruha

Tradicija lomljenja i dijeljenja božićne oblatne na koju su utisnuti veseli božični motivi još je uvijek živa u Poljskoj. Taj čin simbolizira dijeljenje kruha na Posljednjoj večeri, ali i tradicije poganskih vremena kada je dijeljenje kruha značilo život u ljubavi, bratstvu i zajednici. I danas vjeruju Poljaci ako će podijeliti kruh, nikada im neće nedostati hrane. Uz lomljenje hostije govori se zdravica, ljudi čestitaju Božić jedan drugima. Rade to kada se pojavi prva zvijezda – Betlehemska zvijezda (Gwiazdka) na noćnom nebu. Tada ljudi i opraštaju jednim drugima ako imaju razloga za to.

Nakon blagdanske večere pjevaju se kolinde i odlazi se na polnoćku. Na selima se drži vjerovanje da onaj koji prvi prekorači prag crkve, imat će najbogatiji urod tijekom sljedeće godine.

Božić u Poljskoj ima posebnu čaroliju i u tome se ne razlikuje od drugih Božića po svijetu. On se slavi u krugu obitelji i bliskih prijatelja. Čuvanje starih običaja ne znači vođenje starinskog načina života već nas podsjeća da smo usko povezani s prirodom i njezinim ciklusima smrti i ponovnog rođenja.

Timea Šakan-Škrlin

Hrvatska referatura Pečuške biskupije raspisuje likovni natječaj za djecu koja su hrvatskog podrijetla ili koja pohađaju hrvatsku nastavu u svojim školama, u dvije kategorije:

4-5-6 razred , 7-8 razred

na temu :
Crkva i moja obitelj. Crkva u mojem mjestu.
Tehnika izrade: **razna**

Rok slanja radova je **1. ožujak** na adresu: **Pécsi Egyházmegye Pasztorális Iroda Pécs, Szent István tér 23. 7621**

Najbolji radovi biti će nagrađeni i izloženi u Pečuhu u Kertvaroškoj **crkvi Sv. Elizabete za vrijeme Korizme 2014.g.**
Želimo vam, draga djeco, puno uspjeha!

Hrvatska narodnosna samouprava u Dombovaru godišnje dva puta, uoči Božića i Uskrsa organizira misno slavlje na hrvatskom jeziku za vjernike hrvatskog podrijetla toga grada kao i za simpatizere.
Ovogodišnja advenstka misa održava se u srijedu 11. prosinca s početkom u 17.00 sati u Kapeli Svete Ane, na Szőlőhegy-u.
Misno slavlje predvodi vlč. Ladislav Bačmai iz Seksarda, obavijestio nas je predsjednik samouprave, Gábor Varga-Stadler.

BEATIFIKACIJA MIROSLAVA BULEŠIĆA

PULA, 28. 9. 2013.

Državno Tajništvo Svete Stolice, dopisom od 12. veljače 2013. godine, priopćilo je da je Sveti Otac Benedikt XVI. dopustio da se obred proglašenja blaženim Sluge Božjega Miroslava Bulešića obavi u Porečkoj i Pulskoj biskupiji u subotu, 28. rujna 2013. godine. Predstavnik Svetog Oca na slavlju proglašenja blaženim u Areni u Puli je uzoriti gospodin Angelo kardinal Amato, prefekt Kongregacije za kauze Svetih.

Miroslav Bulešić rodio se 13. svibnja 1920. u istarskom selu Čabrunići, župe Svetvinčenat, od roditelja Miha i Lucije rođ. Butković. Kršten je 23. svibnja u župnoj crkvi u Juršićima. Osnovnu školu polazio je u Juršićima, gdje mu vjeroučiteljem bijaše revni i vrijedni svećenik Ivan Pavić. U desetoj godini života Bulešić se opredjeljuje za sjemenišno školovanje. U koparskom sjemeništu boravi do 1939. godine, kada je, završivši pet razred gimnazije i tri razreda liceja, položio ispit zrelosti, veliku maturu. Nakon položene mature u koparskom sjemeništu, a na preporuku svećenika Ivana Pavića, njegov ga porečki i pulski biskup upućuje na jesen 1939. na studij u Rim. U Vječnom gradu bogoslov Bulešić boravio je od jeseni 1939. do ljeta 1943. godine. U rano proljeće 1943. godine, na poziv svog biskupa, bogoslov Bulešić vratio se u Istru da primi svećeničko ređenje. Miroslav Bulešić za svećenika je zaređen 11. travnja 1943. godine u župnoj crkvi u Svetvinčentu.

Na jesen 1943. godine Bulešić je imenovan župnikom u Baderni. U toj se župi slijedeće dvije ratne godine zdušno trudio u pastoralnom djelovanju te se istodobno hrabrio i nesebično zauzimao za ljude, osobito za one koji su u ratnom vihoru bili najugroženiji. U svibnju 1944. godine piše vlč. Ivanu Paviću: *Između žalosnog, tužnog, krvlju natopljenog naroda, mi moramo biti dobri Samaritanci, koji tješimo, liječimo, pridižemo, zavijamo svaku ranu*…Na Poreštini, kao i po svoj Istri, tada djeluju tri vojske: partizani, fašisti i Nijemci. No kroz cijelo to vrijeme mržnje, uz istinsko rodoljublje, vlč. Bulešić je sačuvao univerzalnost i principijelnost katoličkog svećenika te je ispod bilo koje vojničke odore uvijek gledao čovjeka kao Božju sliku, o čemu svjedoči njegova izjava: *Ja sam katolički svećenik i podijelit ću svete sakramente svima koji ih zatraže: i Hrvatu i Nijemcu i Talijanu.* Zbog takvog odvažnog, dosljednog i načelnog djelovanja Bulešiću stižu prijetnje s raznih strana, te je on u osobnom dnevniku u proljeće 1944. zapisao, obraćajući se Bogu: *Ako me hoćeš k Sebi, evo me pripravna. Moj život Ti sasvim darujem za svoje stado. Uz Tvoju milost, i ako me Ti učiniš dostojnim, ne bojim se mučeništva, već ga žudim. Neka bude Tvoja volja.*

Nakon učestalih optužbi i kleveta, Bulešić na Božić 1944. godine u propovijedi sasvim otvoreno govori vjernicima svoje župe: *Ničega se ne bojim, jer znam da činim u svemu svoju dužnost, i miran sam pred Bogom i pred ljudima. Puštam vama da sudite i da prosudite moje djelovanje. Ja, znajte, da ću se uvijek držati vjere, držati svojeg poštenja, koje neću prodati za ikakvu zemaljsku cijenu; bez straha ću svakome kazati ono što je pošteno i ono što nije pošteno. Prema tim ću načelima uvijek živjeti. A to su načela Kristova*.

Kraj rata dočekao je Bulešić u Baderni, ali već u jesen 1945. imenovan je župnikom u Kanfanaru. U ovoj novoj sredini župnik Bulešić dao se svom revnošću na duhovnu obnovu prostrane i zahtjevne župe. Oživio je crkveno pjevanje, crkvena su slavlja postala za sve privlačna. Promatrajući kako narod hrli na misu, a Bulešića kako u biretu i reverendi, odgovarajući na pozdrave, prolazi između okupljenih vjernika prema crkvi, neki su članovi komunističke partije župnika Bulešića pokušali preko rodbine nagovoriti neka se makne iz Kanfanara, neka pođe u Italiju.

Miroslav Bulešić je školske godine 1946/47. postavljen za podravnatelja i profesora u Biskupijskom sjemeništu u Pazinu. U Pazinskom sjemeništu Bulešić se ozbiljno, savjesno i zdušno posvećuje radu s prvim generacijama sjemeništaraca. Istodobno se, kao tajnik Svećeničkog zbora Sv. Pavla, odvažno i ustrajno zauzima za slobodu vjere i nesmetanog djelovanja Crkve u novoj, komunističkoj državi.

23. kolovoza 1947. godine, su razulareni komunisti upali u župnu crkvu u Buzetu, s namjerom da spriječe Krizmu, Bulešić je svojim tijelom branio Svetohranište i u njemu Presveti oltarski sakramenat. *Ovamo možete proći samo preko mene mrtvoga*, rekao im je. Nakon završetka krizme u crkvi i mise koju je služio vlč. Miroslav Bulešić, pobunjenici su ušli u kuću i ubili nožem vlč. g. Bulešića koji je bio kraj vratiju. Bulešić je ubijen ubodima noža u grlo, a njegova krv poprskala je zid predsoblja laniškoga župnog ureda. Tadašnje vlasti nisu dopustile da se ovaj odvažni svjedok vjere pokopa u rodnoj župi u Svetvinčentu, nego su odredili da bude pokopan u Lanišću. Tek je 1958. omogućeno da se njegovi tjelesni ostaci prenesu u rodnu župu, gdje su pokopani kraj glavnog ulaza u crkvu mučenika Sv. Vincencija, na groblju; odatle su godine 2003. preneseni u župnu crkvu, gdje se i danas štuje.

Izvor: internet

Sveti Ivan

U govoru pomurskih Hrvata u Sumartonu taj poimeničeni pridjev glasi *Janošovo*, jer je imenska osnovica *Janoš* u tom blagdanskom imenu hungarizam. U gradišćanskohrvatskom selu Undi u Mađarskoj se, zbog utjecaja mađarskoga jezika, upotrebljava hrvatska inačica *Đivan* s protetskim -đ. Kajkavski gradišćanskohrvatski umočki i vedešinski govor u Mađarskoj, poput znatno brojnijih gradišćanskohrvatskih čakavaca, za blagdanska imena upotrebljavaju poimeničene pridjeve ženskoga roda *Januševa* i *Štefanjeva / Štefanjova*. Isti je slučaj i kod gradišćanskohrvatskih štokavaca u selu Rupišću koji koriste ime *Štiefanja*.
U Čavolju se kao polublagdan obilježava *dan svetog Ivana*, blagdan *apostola i evangeliste Ivana*. Tada se u mjesnoj crkvi posvećuje vino. Poslije mise svećenik posveti vino, koje vjernici sa sobom donesu u crkvu, obično jednu litru. Svaki član obitelji popije po jedan gutljaj posvećenoga vina, protiv bolesti glave, zubi, ušiju i grla. Malo se vina ulije i u posude u kojima se drži hrana (pšenica, kukuruz, itd.), a nešto se izlije i na košnice, da bi sve bilo blagoslovljeno. Preostalo vino se ulije u bačvu *da ne naškodi onima koji budu pili vina*. Toga dana domaćin po sinu, ili kćeri, pošalje kumovima, rođacima i znancima jedan pokal (*bukaricu*) vina u znak poštovanja. Ako prihvaćaju ponuđeno prijateljstvo, svojim vinom napune *bukaricu* i tako je vraćaju natrag. To bi zapravo bio neki *blagoslov svetog Ivana.* Bunjevci na salašima odnesu sa božićnog stola u crkvu vino u *bukari* i jabuku kako bi ih posvetili. Komadić posvećene jabuke stave u *valov*, kako bi zaštitili stoku od raznih bolesti. U Čikeriji se vino blagoslovilo u crkvi. Dio tog vina je domaćin, nakon povratka kući, nalio u svaku bačvu, svatko je popio pomalo, a onim što je ostalo je posvetio vinograd. Šokci u Santovu u crkvu nose posvetiti vino koje služi za liječenje ušnih i zubnih oboljenja. Prema zapisu iz Pečuha i Kozara u drugoj polovici 19. stoljeća: *Tog dana gazde u crkvu pošalje bocu vina da ih svećenik posveti,* što *se zove Ivanovim blagoslovom. Prosjaci obilaze i mole Ivanova blagoslova, tj. vina.* U gradišćanskom Koljnofu se također slavi dan svetoga Ivana, o čemu svjedoči i pjesma:

Svetoga vam Ivana
Blagoslov napijam ja:
Kamogod se ganete
Ali i obrnete
Naj bi pred vami cvalo
Za vami vse rodilo!
Ivan s vami putoval,
I pri vsih nas ostal?

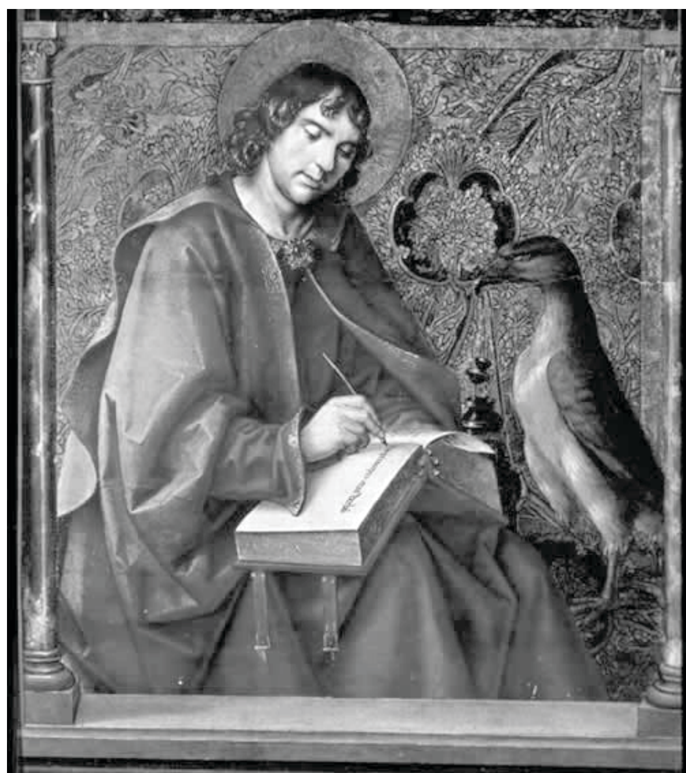
U Židanu se poslije jutarnje mise održava posvećenje vina. Vino se u boci, obično od pola litre, ponese kući. Svaki član obitelji popije malo vina jer se smatralo da ih onda cijelu godinu neće zaboljeti glava.
U pomurskim hrvatskim selima treći dan Božića slavi se kao blagdan, tj. slavi se imendan *svetog Janoša.* Tog dana žene u Serdahelu nose u crkvu vino na blagoslov. Kad se vrate kući, članovi obitelji piju *sveto vino.* Ono malo što ostane naliju u bačvu, naime smatra se da *sveti Janoš se vino posveti.* Ujutro rođaci i poznanici čestitaju (*sprečavaju*) Janoše:

Bog poživi svetog Janoša,
Kaj nam je vino lepo posvetel.
Nemo mi nega vezale nit z vožem,
Nit z remenjem,
Nego z jenem lepem zdravijem.
Dej mu Bog kaj bo na svet dogo živel
I kaj nam vek vino posveti.
Falen bode Jezoš Kristoš!

* *vože* – uže

Na dan *Janoševe* se iz sobe u štalu iznosi slama, jaram, bič i uzde. Sjemenje se ponose na tavan. Obično se kazuje: *Jezoš je dal dobrog, mirnog Božiča*.
U Vršendi se toga dana ujutro iz kuće iznosi božićna slama. Slamu je trebalo pokupiti po mraku da ne bi došle buhe. Slamu su iznijeli napolje jer koliko slame ostane u sobi toliko će biti buha. Slamu su stavljali pod životinje, a preostalu na voćke, da bolje napreduju (rode). Sijenom su nahranili životinje. Tog dana su smjeli obavljati samo kućne poslove.

Đuro Franković

Vjeronauk u Murskom Keresturu

Piše vjeroučitelj Josip Zavarko

Župa Uznesenja Svetog Križa u Murskom Keresturu u Zali pripada Kapošvarskoj biskupiji, a vjeronauk u tom mjestu odvija se uz suglasnost i zalaganje ravnateljice mjesne osnovne škole, Anice Kövágó Kovač. Ona je naime, od samih početaka bila za održavanje vjeronauka u školi, tako djeca rado čekaju utorak i srijedu kada im dolaze vlečasni Robi i vjeroučitelj čika Josip, da bi održali sat vjeronauka koji nije *uklesan u kamen* a i *strogost* tih zanimanja je možda malo blaža od ostalih nastavnih jedinica.

Odabrali smo udžbenike Društva Sv. Stjepana, jer im je tematika dobro izrađena od prvog pa sve do osmog razreda. Priprema je to i za srednjoškolski vjeronauk, naime, srednjoškolski udžbenici nastavljaju rad na temeljima koji su postavljeni u nižim i višim razredima osnovne škole. To će, nadajmo se, pozitivno utjecati na rad u srednjim školama, ali ipak sve ovisi o mladima.

Velečasni Robi u nižim razredima često sviranjem na gitati ilustrira vjerski sadržaj, a tako je mnogo lakše naučiti i prigodne pjesme. Prvenstveni mu je cilj na mogući najbolji način pripremiti djecu za prvu pričest, za prvu ispovijed i primanje euharistije u trećem razredu osnovne škole. Ostali su razredi moji, a moj je najvažniji cilj dostojna priprema za svetu potvrdu.

Na zanimanjima iz godine u godinu obrađujemo teme iz Svetog pisma, iz povijesti crkve, dogmatika, etika pa i liturgija su često na dnevnom redu da bi učenici dobili temelje vjere, a riješiti ovaj zadatak uopće nije laka ni jednostavna stvar. Vjeronauk nije predmet koji im je *potreban* za nastavak školovanja, stoga na satu razgovaramo i o temama koje su za njih najvažnije s kojima se susreću u svom životu, o prijateljstvu, o ljubavnim vezama, a mnogo je tema koje ih zanimanju i pitanja na koje žele dobiti odgovor. Zanimljivost cijele priče je, što osim mene i velečasnog nema muških osoba u nastavničkom kolektivu, stoga nam se obraćaju kao osobi u kojoj vide *zamjenu oca*.

Zaista je mnogo mladih ljudi koji nam se povjere i iznose svoje probleme, o kojima se u obitelji, tko zna zbog čega, ne govori. Mnogo puta se dogodi da na ploču napišem slijedeće riječi: strpljivost, prijateljstvo, ljubav, vjera, obitelj, Bog, oprost itd., uz ove riječi učenici dodaju po jednu svoju, o tome kasnije raspravljamo, a to je jedna od metoda kojom se lakše i bolje pojašnjavaju zadaci iz udžbenika. U dobrom smo položaju, naime u našoj župi funkconira i takozvani Društveni dom, (IKSZT), to je teren gdje se tjedno priređuju brojni zanimljivi programi, koje često i rado posjećuju polaznici školskog vjeronauka.

U ovom broju časopisa vidite nekoliko lijepih crteža koje su izradila djeca zahvaljujući suradnji dviju ustanova. Rad u toj ustanovi prikazat ćemo u slijedećem broju Zornice.

Cterži: Bence Kovač 3. r. i Dorotea Nikli 5. r.

Zornica predstavljena u Somboru

Udruga Hrvata u Somboru Urbani šokci Potkraj 2013. godine u svečanoj dvorani Gradske kuće priredila je Dane hrvatske kulture veoma bogatim i raznovrsnim sadržajem. 21-og studenog priređen je program u sklopu kojega su se čula izlaganja o hrvatskim velikanima ovoga kraja, predstavljena je Zornica nova, proglašeni su rezultati likovnog natječaja za djecu, otvorene čak dvije izložbe i prikazan kulturno-umjetnički program.

Na poziv predsjednice Marije Šeremešić se okupilo stotinjak gledatelja i izvođača koji su tu poslendansku večer proveli družeći se i uživajući u šarolikom programu, nagrađujući velikim pljeskom sve one koji su na bilo koji način sudjelovali u njemu. O Zornici su te večeri govorili: glavna urednica Milica Klaić Tarađija, stručni savjetnik za časopis vlč. Ladislav Ronta i članica kuratorija zaklade dr. Mirjana Grišnik.

Osim časopisa bilo je riječi o tome kako se čuvaju vjerske tradicije i materinji jeziku među harkansjkim Hrvatima, i o godišnjim hodočašćima Hrvata u Mađarskoj, koje organizira unazad desetak godina Hrvatska državna samouprava.

Za vrijeme promocije Zornice nove

Prije početka programa u dvorani gradske kuće u Somboru

Izložba **Stjepan, sveti kralj** u Stolnom Biogradu do 11. prosinca 2013.

Povodom 975. obljetnice smrti mađarskog kralja, Sv. Stjepana, čiji se grob nalazi u stolnobiogradskoj katedrali, 31. kolovoza 2013. otvorena je impozantna izložba.

Na izložbi u Székesfehérváru izložena su i dva veoma vrijedna relikvijara Stjepana kralja iz Hrvatske: impresivni svečev moćnik iz Riznice zagrebačke katedrale, izrađen 1635. godine u Rimu, te jedinstveni moćnik s čeljusti Sv. Stjepana kralja iz katedrale Uznesenja Blažene djevice Marije na nebo u Dubrovniku, koji potječe iz 15. stoljeća. Zagrebačka glava Sv. Stjepana vrhunsko je i rijetko djelo metalne - posebice srebrne - skulpture rimskoga baroka.

S dozvolom dubrovačkog dijecezanskog biskupa Mate Uzinića i generalnog vikara Petra Palića te uz zalaganje veleposlanika RH u Budimpešti Gordana Grlića Radmana, nakon 600 godina ponovo je u Mađarskoj čeljust svetog kralja Stjepana, koja je vjerojatno, kao poklon kralja Velikog Ljudevita dospjela u Dubrovnik, gdje se i dandanas štuje i čuva.

Izložbu u Székesfehérváru moguće je razgledati do 11. prosinca 2013. godine. O izložbi pročitajte više na portalu Glasa koncila i IKE, kao i na portalu www.szentistvankiallitas.hu.

Franjevačka provincija Sv. Križa Bosna Srebrena podigla je 1991.g kapelicu u Srebrenici kao spomen na sedamstotu obljetnicu dolaska franjevaca u Bosnu. Provincija je jedina ustanova iz predturskog vremena koja se očuvala do danas. Prvi samostan po dolasku podignut je upravo u Srebrenici, a Provincija se nekada prostirala od Jadrana sve do Budima.

Leona Sabolek

Stihovi *Teško čekano protuliće* Franje Pajrića

Poznati i priznati kulturni djelatnik, dugogišnji učitelj i ravnatelj škole u Koljnofu, Franjo Pajrić pored svog prijatelja Mate Šinkovića i sâm je pisao stihove za djecu, koje mu objavljuju *Narodne novine* u Mađarskoj od 1964. godine.

Opus mu nije velik, ali mu je nakana bila da se djeci i putem pjesama razvija rječničko blago, da i na taj način u rimama oblikovanim stihovima usvoje nove i nove riječi, čarobne za dječji svijet i prijeko potrebne da blagovremeno naviknu na slikovoto izražavanje, usvoje melodičnost svoga hrvatskog zavičajnog govora.

I u datom slučaju suvišno bi bilo išta reći o njegovom metru stiha koji nije ujednačen ali – kako bio se dalo reći – *rime ima*, što je i najvažnije. Smatram da nije potrebno posebno pjesmu postaviti prema nekim estetičkim kriterijima, već se trebamo zadovoljiti da pjesnik želi dočarati proljeće kada ono stigne i zaista nije ništa drugo već promjenjivo *prutuliće*, tada zub bradate zime još grize, a topli zraci sunca nas miluju po obrazu. Svakako sve je još neizvjesno, kako nas upozorava i sâm pjesnik.

Danom bi vrijeme odgovaralo za sijanje jarih žitarica, proljetnog *jarca* (ječam), zobi i ostalih poljoprivrednih kultura: *cukroške* (šećerne repe) i drugih sorti biljaka.

No, noći su prohladne i za trenutak može se povratiti *baba zima* koja se danju povuče u topao zapećak peći, dok noći poput zlog duha hara i ledenom kosom usmrćuje ranoposijane i nejake klice biljaka te za tren oka ponovo, na kratko vrijeme, zakuje ledom potočiće i prohladnom ledenom plahtom pokrije polja. *Oprez!*, rekli bi tada naši poljoprivrednici i tamo u podnožju planina Alpa jer su im u genima stoljetna iskustva i sve se zna što valja i nevalja sijati i raditi, uostalom kada treba obaviti proljetnu sjetvu.

No, tada polaku stižu i ptice selice u jatima da se zacrni nebo, među njima i Božje ptice-lastavice koja će se ubrzo udomiti pod krovom seoskih kuća ili ako ima *blaga* (grla) u štali najradije će tamo od blata razviti svoje gnijezdo, koje je, zna se, zabranjeno porušiti. Svakako one su dobrodošle kao i rode i ostale ptice pjevačice, od čijeg veselog zova i zahvalne pjesme, pjesničkog poja, već od ranog jutra ječi i odzvanja šuma, koja nas zove u svoj zagrljaj na mali izlet. Smatram kako je toliko dozvoljeno svakom učitelju, pa čak i više, rekao bih, što više i poželjno je da djeci napišu neku prigodnu pjesmu.

Dabome, može ona i šepati tu i tamo, preko čega ćemo olako proći, ali kreativnost se i na taj način može usaditi u dječju dušu, poticati mališane da i sami pišu, iznose svoje misli i emocije, dabome i o proljeću i o drugim godišnjim dobima.

Školska edukacija djece pruža razne pristupe, uostalom i jedan takav može se potvrditi efikasnim i primjenjivim.

Kako svake godine, još prije proljeća, stiže *protuliće*, tako naši hrvatski učitelji, nadam se, uz dobro primremljenu i obrađenu tematiku o proljeću posvećuju i više vremena da njihovi pitomci pišu sastavke, domaći zadaće, pa i pjesme o proljeću.

Ali sve to je naš umirovljeni učitelj Franjo Pajrić ljepše i sažetije iznio u svojim stihovima koji su otisnuti u rubrici *Danica* (broj 14., 8. travnja 1965.) *Narodnih novina* kada je još aktivno radio kao učitelj.

Teško čekano protuliće

Približava se protuliće
Ali teško mu još ide.
Vrime se dobro drži,
Neće ništ pustiti.

Jutro j' lipo, sviti sunce,
Utali ča se noći smrzne.
Sunčani zraki griju,
Večeri dok ne minu.

Dijelo na polji stoji,
Od njega se čuda govori.
Rado bi jur sijali,
Ali vrime ne godi.

Trava i sitve su zelene,
Znadu da j' proljeće.
Vraćaju se ptice selice,
Glasu da j' proljeće.

Zbuđa i mladi se priroda.
Puna će bit s pjesmom šuma.
Vrti šaro nakićeni,
Svi zdravi i veseli.

Đuro Franković

DICSŐSÉG
A MAGASSÁGBAN ISTENNEK

